

'jo tanco', 'obro', scr. *vynoti* 'ell tanca, cobreix', paleosl. *vrēti* 'tancar', gòt. *warjan* 'protegir', que entre tots suposen una base \**VEROM* «fermeture» segons Benveniste, *Voc. Inst. Ie.* 1, 311.

DERIV.: *Forrall* eiv. i *forrell* [1382] formes extretes regressivament de *forrellat*. *Forrallejar*: JBXuriguera (Segrià-Lleida, 1964) me'l confirma com a intr. «fer anar el forrellat amunt i avall», «provar si una clau va bé al pany». <sup>9</sup> *Desforrollar* 'espanyar, forçar una porta' maestr. «Del gran Príncep mansió / és esta --- / diu Bòia. - Feu adoració / --- / ¿Qui'l cancell *desforrolla* / del misteri, si humil no s'agenolla?», GaGirona (*Seidia*, 79). *Enforrellar*.

<sup>1</sup> Per a la construcció *portes de l'aram, forrellats del ferro*, en lloc de *portes d'aram, f. de ferro*, veg. <sup>15</sup> *VidesR* I, p. 73, § 74. La grafia amb *-r-* senzilla no té valor provant tractant-se de les *VidesR*, on és corrent la representació gràfica de la *-rr-* com *r* senzilla i de *-ll-* com *-l-* senzilla; val a dir que el fet d'aparèixer *ferre* a continuació es podria fer valer com a indicatiu que aquí tanmateix la *-r-* simple té valor significatiu. — <sup>2</sup> *Spill*, 7399; les eds. més antigues (A i B) porten aquí *ferrollats*, mentre que Chabàs (segons el ms., crec) imprimeix *forrellats*. — <sup>3</sup> *fuṛayāt* Bunyola, 1963, i figuradament com a NL d'un pas de muntanya, que deu ser tempestuós: *es fuṛayāt* en terme de Sollieric, a l'alta vall d'Almadrà, 1963; Mascaró, 9A9, que hi posa *Pas de Forellat*, però potser és errada de còpia aquesta *-r-* simple: notem que entre les nombroses notacions locals que dona <sup>30</sup> *AlcM* no n'hi ha cap que no dugui *-r-*. — <sup>4</sup> *AlcM* lamentablement vol confondre els dos mots, i intercala en l'article *forroll*, entre molts testimonis antics i moderns de l'acc. 'pala del foc' o anàlogues, un sol que deu correspondre a 'forrellat', el de 1396 (el <sup>35</sup> de 1100, no portant quasi gens de context, no es pot assegurar, però és més probable que no sigui 'forrellat', car és molt menys natural que un mot d'aquest sentit vagi aplegat amb aixada i aixadons). A base d'aquesta habilitat i de posar primer la suposada acc. 'forrellat', crea la falsa impressió que tot és u i inseparable, i vol establir gratuïtament l'etimologia VERU per a aquest altre mot, cosa ben improbable, car basta un derivat de FERRUM: notem que en cc. ant. es distingeix *verrohb* 'forrellat', <sup>45</sup> amb *v-*, de *ferrohb* «pelle à feu», i que la forma femenina *ferrolla* que és només el nom de la pala del foc (mai ni enlloc el del forrellat) mostra ja que el mot d'aquest sentit deriva del ll. FERRUM (plural FERRA 'ferros del foc') i no pas de VERU, ni té gran cosa a veure originàriament amb el nom del forrellat. De tota manera va existir en català una homonímia, i el desig de desfer-se'n degué contribuir al triomf català de *ferrollat* sobre *ferroll* parlant de la tancadura. — <sup>5</sup> En un doc. de Tremp de l'any 1323, <sup>55</sup> p. p. Russell-Gebbett (*Old Catalan Reading Book*, 48.22) on aquest ha llegit *biroies*, que si és 'virolles' és forma xocant (com sigui que en el Pallars no hi ha hagut mai ni enlloc *z* per *-yl-* i menys per *-ll-*), em pregunto si no s'hauria de llegir *beroils* <sup>60</sup>

'forrellats'. — <sup>6</sup> Si d'APIS es tragué APICULA, i d'OVIS vingué OVICULA (i fins, localment \*OVÜCULA > gc. *aolhe, olhe*, emp. *avoia*), de VERRES es pogué formar VERRICULUS i VERRUCULUS, encara que aquí la forma en -UCULUS s'hauria generalitzat o quasi; és veritat que de VULPES es derivà VULPECULA, amb E, però també degué haver-hi VULPICULA (fr. *goupil*), i no sols va existir una forma vulgar VERRIS sinó que l'it. *verro* podria induir a suposar un \*VERRUS. — <sup>7</sup> Fins i tot si el nostre *ferroll*, *-olla*, 'pala del foc' no ve de VERU, el seu veïnatge pogué afavorir la creació del diminutiu paral·lel en el cas de VERU. I és realment probable que parteixin d'aquest el toscà *verrocchio*, que a Lucca és 'bastonet o garrot per estrènyer la càrrega de les cavalleries', i a Florència 'trull, almàssera', venec. *verigola*, friül. *virigule* 'trepan'. En fi un mot que pogué ajudar com a model atraient, si bé derivat de (e)*verrere* 'escombrar, rossegar': (e)*verriculum* 'draga', 'espècie de xarxa', al costat del qual apareix una variant *verriculum* en glosses (CGL v, 145.47, 242.11). — <sup>8</sup> Adhuc és possible que la duplicació existís fins en el primitiu VERU en llatí vulgar; si fem cas d'un *berurum* 'ast' que es llegeix en dues glosses antigues: CGL III, 326.4 (glossari grec, ms. S. IX) i v, 518.32 (glossari anglo-saxó, ms. S. X). — <sup>9</sup> Derivat valuos, que ve de l'antic *ferroll* (sense *-at*): \**ferrollejar* > *farr* > *forrallejar* amb metàtesi. També maestr. *desforrollar* < *desferroll-ar*.

*Forret*, V. *alforro* i *folrar* *Forriac*, V. *forrellat* *Forrier* i *fórró* 'agutzil', V. *furrier* (FARRATGE)

FORRO, 'de condició lliure', ja ha estat estudiat amb l'encapçalament ALFORRO.

Hi fem ací un petit suplement perquè n'hi ha documentació anterior a la de 1290 que allà indiquem com a data més antiga: «sarracenus que vocatur Cássim, postquam servierit mihi vel meis successoribus per quinquennium, sit *alforro*», doc. de Vic de 1248 (Ca. Candi, *MiscHiCat.* II, 410); «tot catiu que sia fugit de terra de crestians e vengut en Serra entró ara, que sia *foro*, e son senyor no'l pusca cobrar», doc. de 1277 (Soldevila, *Pere el Gran* I, II, H-57, p. 85). L'acc. de *forra* 'estèril' és usual fins a l'Alt Empordà: «femella estèril, ovella, vaca, dona ---», Bosch de la Tri., *Bull. Assoc. Exc. Cient.* CII, 230; el meu pare anotava a Llers (1898) «aquesta dona és *fórra*».

DERIV.: *Forrar* «abortar (ganado)», Vall d'Àneu (Pol, p. 19), amb el seu derivat *forradís* «animal nascido antes de tiempo».

*Forro* 'agutzil', V. *furrier* (*forratge* FARRATGE) *Forro* 'folradura', V. *folrar* *Forroi*, V. *forrellat* *Forroll*, V. *forrellat* i *ferro* *Forrolla*, V. *ferro* *Forrollat*, V. *forrellat* *Forrollejar*, V. *forrellat* *Forrosjuies*, *floresjuies* (CERFULL) *Fors*, V. *fora*

FORT, del ll. FORTIS id. □ 1.<sup>a</sup> doc.: orígens. «Aquel ceg --- com éls més li manazaven, él màs li